

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
SIR GORDON SLINN
ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 27 ΜΑΡΤΙΟΥ 1984 ¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Το Finanzgericht του Düsseldorf υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 41 της συνθήκης ΕΚΑΧ, προδικαστικό ερώτημα ως προς το αν οι συστάσεις της Ανωτάτης Αρχής της 28ης Ιανουαρίου 1959 και της 30ής Οκτωβρίου 1962 συμβιβάζονται με το άρθρο 4, στοιχείο α, της συνθήκης ΕΚΑΧ και αν μπορούν, «και ενδεχομένως επί πόσο χρόνο», να αποτελέσουν τη νομική βάση εθνικής ρυθμίσεως, δυνάμει της οποίας επιβάλλεται διαφορικός δασμός για εισαγόμενο λιθάνθρακα, καταγωγής τρίτης χώρας, ο οποίος τελούσε σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους.

Το ερώτημα ανέκυψε στα πλαίσια διαδικασίας που κίνησε η εταιρεία Mabanaft GmbH, Αμβούργο, ζητώντας την ακύρωση αποφάσεως των γερμανικών τελωνειακών αρχών περί επιβολής στην εν λόγω εταιρεία δασμών συνολικού ποσού 1 382 829 γερμανικών μάρκων για διάφορα φορτία άνθρακα. Τον άνθρακα αγόρασε κατά τα έτη 1977 και 1978 μία άλλη εν τω μεταξύ λυθείσα εταιρεία, της οποίας διάδοχος είναι η εταιρεία Mabanaft, από ολλανδική επιχείρηση, και τον εισήγαγε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Ο άνθρακας είχε χαρακτηριστεί ως «εμπόρευμα ΕΟΚ, ολλανδικής καταγωγής, προερχόμενο από τα αποθέματα ορυχείων ή αποθηκών». Ο προμηθευτής προσκόμισε πιστοποιητικά καταγωγής που υποτίθεται ότι χορήγησαν τα κρατικά ολλανδικά ορυχεία, βάσει των οποίων ο άνθρακας εισήχθη με δασμολογική απαλλαγή.

Τίποτε δεν επιτρέπει να υποτεθεί ότι η εταιρεία της οποίας διάδοχος είναι η εταιρεία Mabanaft ήταν εν γνώσει του ότι ο άνθρακας δεν ανταποκρινόταν στο χαρα-

κτηρισμό του· εν πάση περιπτώσει, εκ των υστέρων διαπιστώθηκε ότι τα πιστοποιητικά αυτά είχαν πλαστογραφηθεί και ότι ο άνθρακας είχε αρχικά εισαχθεί στις Κάτω Χώρες (νόμιμα κατά τα φαινόμενα) από τρίτες χώρες. Κατά συνέπεια, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές υπέβαλαν το 1981 στον εν λόγω άνθρακα δασμό, σύμφωνα με την ισχύουσα τελωνειακή νομοθεσία και το φορολογικό κώδικα.

Το Finanzgericht κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εφόσον ο άνθρακας είχε τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους, τελούσε σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Κοινότητας και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν μπορούσε να του επιβάλει διαφορικό δασμό. Οι συστάσεις της Ανωτάτης Αρχής στις οποίες στηριζόταν η επιβολή δασμού, δεν ίσχυαν πλέον ώστε να επιτρέψουν την επιβολή δασμού κατά το 1977 και το 1978.

Ελέχθη ενώπιον του Δικαστηρίου ότι λόγω της υπερπαραγωγής άνθρακα στην Κοινότητα κατά το 1958 η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, όπως και άλλα κράτη, επιθυμούσε να επιβάλει περιορισμούς στην εισαγωγή άνθρακα καταγωγής τρίτων χωρών. Η Ανωτάτη Αρχή, κατόπιν διαβουλεύσεων με τη γερμανική κυβέρνηση και δυνάμει του άρθρου 74, περίπτωση 3, της συνθήκης ΕΚΑΧ, εξέδωσε στις 28 Ιανουαρίου 1959 σύσταση, με την οποία επέτρεπε στην κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας να επιβάλλει προσωρινά δασμούς επί των εισαγωγών άνθρακα καταγωγής τρίτων χωρών. Οι δασμοί αυτοί δεν έπρεπε να υπερβαίνουν τα 20 γερμανικά μάρκα ανά τόνο και μπορούσαν να επιβάλλονται μόνο επί των εισαγωγών που υπερέβαιναν ποσόστωση ελεύθερης δασμών η οποία δεν μπορούσε να είναι κατώτερη των 5 εκατομμυρίων τόνων. Τα άλλα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να

1 — Μετάφραση από τα αγγλικά.

λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της συστάσως στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ιδίως όσον αφορά τον έλεγχο της καταγωγής του άνθρακα που προορίζονται για την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και προέρχονται από άλλα κράτη μέλη.

Η σύσταση αυτή επέτρεπε τα μέτρα που είχε προηγουμένως λάβει, κατά τη διάρκεια του ίδιου μήνα, για τον ίδιο σκοπό η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Με νέα σύσταση της 3ης Νοεμβρίου 1959, το ελάχιστο ύψος της ελεύθερης δασμών ποσοστώσεως καθορίστηκε σε 5 εκατομμύρια τόνους για το 1960 και στη συνέχεια, για τα έτη 1961, 1962 και 1963, το ύψος αυτό καθορίστηκε σε 6 εκατομμύρια τόνους· η ελεύθερη δασμών ποσόστωση για το 1963 καθορίστηκε με σύσταση της 30ής Οκτωβρίου 1962, η οποία είναι η δεύτερη από αυτές που αναφέρονται στο ερώτημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο. Για την εκτέλεση των συστάσεων αυτών, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας θέσπισε νόμους και καθόρισε την ποσόστωση σε 6 εκατομμύρια τόνους για το 1954, έτσι ώστε η Ανωτάτη Αρχή δεν εξέδωσε σύσταση για το έτος αυτό. Πράγματι, καμία νέα σύσταση δεν εκδόθηκε από την Ανωτάτη Αρχή πριν από τα επίμαχα περιστατικά. Οι νόμοι τους οποίους θέσπισε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας διατήρησαν εντούτοις σε ισχύ την ποσόστωση των 6 εκατομμυρίων τόνων, η οποία αυξήθηκε σε 7 εκατομμύρια τόνους για το 1971 και μειώθηκε από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σε 5 εκατομμύρια τόνους για το 1976, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο άνθρακας του Ηνωμένου Βασιλείου, που προηγουμένως συνυπολογιζόταν στην ποσόστωση, αποτελούσε πλέον προϊόν Κοινοτικής καταγωγής.

Παρά το ότι η Επιτροπή δεν απηύθυνε καμία νέα σύσταση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, συνέχισε κατά τα φαινόμενα να τηρεί υπό έλεγχο την κατάσταση των αποθεμάτων άνθρακα στην Κοινότητα και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις των εισαγωγών από τρίτες χώρες, ήταν δε

επίσης ενήμερη των περιορισμών που επέβαλλε στις εισαγωγές αυτές η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, για τους οποίους υποστηριζόταν ότι ευνοούσαν την κοινοτική διομηχανία άνθρακα. Με σύσταση της 15ης Απριλίου 1977 (77/328/CECA, ΟJ 114 της 5. 5. 1977, σ. 4), η Επιτροπή αναγνώρισε το πρόβλημα που αντιμετώπιζε η διομηχανία, ιδίως στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, λόγω της αυξήσεως των αποθεμάτων, και συνέστησε την καθιέρωση διαδικασίας αμοιβαίας παροχής πληροφοριών και διαβουλεύσεων όσον αφορά τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Τα κράτη μέλη μπορούσαν να λαμβάνουν εθνικά μέτρα μόνο μετά την τήρηση της διαδικασίας αυτής. Αυτός ο κοινοτικός έλεγχος καθιερώθηκε με απόφαση των κυβερνήσεων των κρατών μελών που ελήφθη στα πλαίσια του Συμβουλίου το Νοέμβριο του 1977 (ΟJ L 292, σ. 11).

Το Finanzgericht εξέτασε το ζήτημα της αρμοδιότητάς του να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα δυνάμει του άρθρου 41 της συνθήκης ΕΚΑΧ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ήταν αρμόδιο.

Η Επιτροπή έθιξε επίσης το ζήτημα του παραδεκτού της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εν πάση περιπτώσει η αίτηση ήταν παραδεκτή. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η εταιρεία Mabanaft δεν ζήτησαν από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση ως απαράδεκτη.

Σύμφωνα με το άρθρο 41, «μόνο το Δικαστήριο αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις περί του κύρους των πράξεων της Ανωτάτης Αρχής» στην περίπτωση που διαφορά φερόμενη ενώπιον εθνικού δικαστηρίου θέτει υπό αμφισβήτηση το κύρος αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει διαφορά μεταξύ της εν λόγω διατάξεως και του κειμένου του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο επιτρέπει ρητά την έκδοση προδικαστικών αποφάσεων επί της ερμηνείας της συνθήκης και επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας.

Στην υπόθεση 23/68, *Klomp* κατά *Inspektie der Belastingen* (ECR 1969, σ. 43, ιδίως σ. 49, σκέψεις 3 και 5), το Δικαστήριο έκρινε ότι η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι δυνατή «μόνον όσον αφορά το κύρος των πράξεων ορισμένων οργάνων της Κοινοτήτας αλλά όχι όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων της συνθήκης», αν και στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι ήταν αρμόδιο δάσει άλλων διατάξεων. Πρέπει πάντως να παρατηρηθεί ότι ο γενικός εισαγγελέας Lagrange υιοθέτησε πολύ ευρύτερη θεώρηση. Βάσει της δομής της συνθήκης ΕΚΑΧ και ιδίως του άρθρου της 31 (σύμφωνα με το οποίο «το Δικαστήριο εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της παρούσης συνθήκης και των εκτελεστικών κανονισμών»), ο γενικός εισαγγελέας υποστήριξε ότι το Δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα ή ακόμα και την υποχρέωση να επιλύει ζητήματα ερμηνείας της συνθήκης τα οποία ανακύπτουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (υπόθεση 101/63, *Wagner* κατά *Fohrmann*, ECR 1964, σ. 195, ιδίως σ. 205, και *Revue du Droit Public*, 1958, σ. 841, ιδίως σ. 855).

Πολλά θα μπορούσαν ίσως να λεχθούν από πρακτικής πλευράς υπέρ της απόψεως ότι το άρθρο 41 παρέχει σιωπηρά τη δυνατότητα υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων ως προς την ερμηνεία της συνθήκης, αν ιδίως ληφθεί υπόψη η ωφέλεια που αποκομίζει η ανάπτυξη του κοινοτικού δικαίου από τις απαντήσεις του Δικαστηρίου σε ζητήματα ερμηνείας, κατόπιν προδικαστικών ερωτημάτων δυνάμει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ· θα ήταν ίσως ακόμη δυνατή η εφαρμογή της αποκαλούμενης θεωρίας της επεκτάσεως, κατά την οποία το άρθρο 41 παρέχει επίσης τη δυνατότητα επιλύσεως των ερμηνευτικών ζητημάτων στα οποία αναφέρεται το άρθρο 177 της συνθήκης ΕΟΚ.

Δεν θεωρώ όμως αναγκαία την επίλυση του ζητήματος αυτού στην προκειμένη περίπτωση. Κατά την άποψή μου, είναι σαφές ότι αν τίθεται θέμα κύρους μιας πρά-

ξεως, το πρώτο καθήκον συνίσταται σχεδόν αναπόφευκτα στην εξέταση του χαρακτήρα της επίμαχης πράξεως. Αυτό συνεπάγεται, όταν η πράξη περιέχεται σε έγγραφο, την ερμηνεία των όρων του κειμένου. Αν αμφισβητείται η συμφωνία μιας πράξεως της Ανωτάτης Αρχής προς τις διατάξεις της συνθήκης, το Δικαστήριο πρέπει κατ' ανάγκη να προβεί στην εξέταση της πραγματικής έννοιας της συνθήκης. Τη μέθοδο αυτή νομίζω ότι ακολούθησε το Δικαστήριο στην υπόθεση 15/81, *Gaston Schul* (Συλλογή 1982, σ. 1409) και στην υπόθεση 292/82, *Merck* (απόφαση της 17. 11. 1983, βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα σχετικά με την ίδια υπόθεση, που αναπτύχθηκαν στις 6 Οκτωβρίου 1983, Συλλογή 1983, σ. 3796, όπου τέτοια μέθοδος θεωρείται ορθή).

Στην προκειμένη περίπτωση είναι σαφές ότι οι δύο συστάσεις της Ανωτάτης Αρχής (δεδομένου ότι οι «συστάσεις» μνημονεύονται ρητά στο άρθρο 14 της συνθήκης ΕΚΑΧ) αποτελούν «πράξεις» κατά την έννοια του άρθρου 41. Στη γαλλική διάτυπωση του άρθρου 41 χρησιμοποιείται ο όρος «*délibérations*» (αποφάσεις γενικά) και όχι ο όρος πράξεις, αλλά, κατά την άποψή μου, οι «*recommendations*» (συστάσεις) στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 14 (γαλλικό κείμενο) περιλαμβάνονται στον όρο «*délibérations*» του άρθρου 41.

Εν προκειμένω αμφισβητείται ειδικότερα το κύρος των συστάσεων αυτών, υπό την έννοια της συμφωνίας τους με το άρθρο 4 της συνθήκης· προς το σκοπό αυτό, επιτρέπεται η ταυτόχρονη ερμηνεία των πράξεων και της συνθήκης, για να κριθεί το κύρος των πράξεων. Το ζήτημα όσον αφορά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο τα εν λόγω μέτρα δικαιολογούνται δυνάμει της συνθήκης μπορεί από μία άποψη να θεωρηθεί ως ερμηνευτικό ζήτημα. Κατά την άποψή μου πάντως, το ουδιώδες ζήτημα είναι αν οι πράξεις αυτές του 1959 και του 1962 μπορούν να αποτελέσουν τη νομική

δάση των μέτρων που ελήφθησαν το 1977 και το 1978. Ανακύπτει συνεπώς ζήτημα κύρους των πράξεων αυτών κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα καθώς και ζήτημα ερμηνείας. Επιπλέον, θεωρώ ότι είναι επίσης δυνατό, στο πλαίσιο αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που αφορά το κύρος ειδικών πράξεων, να προβεί το Δικαστήριο στην ερμηνεία άλλων άρθρων της συνθήκης κατά τον έλεγχο του κύρους των πράξεων, εφόσον το κρίνει αναγκαίο.

Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι η παρούσα αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Το πρώτο μέρος του ερωτήματος αναφέρεται στο αν οι συστάσεις του 1959 και του 1962 συμβιβάζονται με το άρθρο 4 και αν μπορούν να δικαιολογήσουν την επιβολή εθνικού διαφορικού δασμού επί άνθρακα καταγωγής τρίτης χώρας, που εισάγεται από κράτος μέλος όπου τελούσε σε ελεύθερη κυκλοφορία· στο δεύτερο μέρος ερωτάται επί πόσο χρόνο δικαιολογείται η λήψη εθνικών μέτρων (βάσει δηλαδή των συστάσεων αυτών). Ερωτάται λοιπόν κατά ουσία με τη διάταξη παραπομπής 1) αν οι συστάσεις ήταν έγκυρες όταν εκδόθηκαν (έτσι ώστε να μπορούν να αποτελέσουν τη νομική δάση εθνικών μέτρων) ή αν ήταν ασυμβίβαστες με το άρθρο 4, στοιχείο α, της συνθήκης, 2) αν οι συστάσεις αυτές, έγκυρες αρχικά, εξακολουθούσαν να είναι έγκυρες κατά το 1977 και το 1978 έτσι ώστε να μπορούν να αποτελέσουν κατά τα έτη αυτά τη νομική δάση εθνικών μέτρων.

Η σύσταση του 1959 αναφέρεται στα άρθρα 3, 57, 58 και 74 της συνθήκης· υπενθυμίζει τις σοβαρές δυσχέρειες τις οποίες προκαλούν τα σημαντικά αποθέματα στην Κοινότητα και ιδίως στη Γερμανία, όπου οι εισαγωγές από τρίτες χώρες απειλούν σοβαρά την παραγωγή άνθρακα στην Κοινότητα και θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλισή. Η σύσταση επιτρέπει την προσωρινή επιβολή δασμών επί των εισαγωγών άνθρακα καταγωγής τρίτων χωρών στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμα-

νίας, οι οποίες υπερβαίνουν ορισμένη ποσόστωση ελεύθερη δασμών· το μέγιστο ύψος των δασμών και η ελάχιστη ελεύθερη δασμών ποσόστωση καθορίστηκαν μόνο για το 1959, η δε Ανωτάτη Αρχή είχε τη δυνατότητα να προβεί σε μεταβολή της ελάχιστης ποσοστώσεως, αν αυτό επιβαλλόταν από την εξέλιξη της καταστάσεως. Η σύσταση της 30ής Οκτωβρίου 1962 αναφέρεται στα άρθρα 3, 57 και 74 της συνθήκης καθώς και στη σύσταση που είχε εκδοθεί για το 1962, προβαίνει δε περαιτέρω στη διαπίστωση ότι οι λόγοι που δικαιολογούσαν την εισαγωγή δασμολογικής προστασίας στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εξακολουθούν να ισχύουν και ότι η κατάσταση κατά το 1963 δεν προβλέπεται να δελτιωθεί εν σχέσει προς το 1962. Η σύσταση καθορίζει για το 1963 την ίδια ελάχιστη ποσόστωση με εκείνη που είχε καθοριστεί με ειδική σύσταση για το 1961, ορίζει δε στο άρθρο της 2 ότι καθίσταται υποχρεωτική από την κοινοποίησή της στην κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και ότι θα δημοσιευτεί στην επίσημη εφημερίδα. Η σύσταση αναφέρεται επίσης ρητά στη συνεδρίαση της Ανωτάτης Αρχής, κατά την οποία αποφασίστηκε η έκδοσή της.

Είναι προφανές ότι η Επιτροπή θεωρούσε τότε αναγκαία την έκδοση συστάσεως για το 1963, έστω και αν έπρεπε απλώς να ανανεώσει την ισχύ της ποσοστώσεως που είχε καθοριστεί για το 1961, η οποία είχε παραμείνει αμετάβλητη κατά το 1962 βάσει ειδικής συστάσεως.

Με την μορφή αμφοτέρων των συστάσεων επιδιωκόταν επίσης σαφώς η συμμόρφωση προς το άρθρο 15 της συνθήκης ΕΚΑΧ, το οποίο ορίζει ότι οι συστάσεις αιτιολογούνται και προβλέπει τον τρόπο κατά τον οποίο αυτές καθίστανται δεσμευτικές.

Το άρθρο 3 της συνθήκης ΕΚΑΧ αναθέτει στα όργανα της Κοινότητας, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους και προς το κοινό συμφέρον, ορισμένα καθή-

κοντα, όπως παραδείγματος χάρη να μεριμνούν για τον κανονικό εφοδιασμό της κοινής αγοράς λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των τρίτων χωρών, να προστατεύουν τους καταναλωτές και τους εργαζομένους και να προάγουν τις συναλλαγές και την παραγωγή. Όσον αφορά την παραγωγή, το άρθρο 57 επιβάλλει στην Ανωτάτη Αρχή να προσφεύγει κατά προτίμηση στους εμμέσως τρόπους δράσεως, όπως η συνεργασία με τις κυβερνήσεις και οι παρεμβάσεις στον τομέα των τιμών και της εμπορικής πολιτικής που προβλέπονται στη συνθήκη. Σε περίπτωση μείωσης της ζήτησεως, αν η Ανωτάτη Αρχή κρίνει ότι η Κοινότητα δρίσκειται ενώπιον περιόδου έκδηλης κρίσεως και ότι τα μέτρα δράσεως που προβλέπονται στο άρθρο 57 δεν επαρκούν, οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 58, να καθορίσει ένα σύστημα ποσοστώσεων της παραγωγής, «συνοδευόμενο, στο βαθμό που είναι αναγκαίο, από τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 74».

Παρά το ότι οι αιτιολογικές σκέψεις αναφέρονται στα ανωτέρω άρθρα, είναι σαφές ότι οι συστάσεις αυτές, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου τους, εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 74. Σε τρεις περιπτώσεις, το άρθρο αυτό εξουσιοδοτεί την Ανωτάτη Αρχή να επιλέξει μεταξύ δύο δυνατοτήτων. Μπορεί να λάβει όλα τα «σύμφωνα προς την παρούσα συνθήκη» μέτρα και ιδίως προς τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 3. Είναι προφανές ότι αυτό δεν επιτρέπει καμία παρέκκλιση από τη συνθήκη. Η Ανωτάτη Αρχή μπορεί επίσης να εκδώσει τις σύμφωνες προς τις διατάξεις του άρθρου 71, δεύτερη παράγραφος, συστάσεις. Φαίνεται ότι αυτό παρέχει στην Ανωτάτη Αρχή εξουσία ευρύτερη από την παρεχόμενη στην πρώτη περίπτωση, εφόσον η σύσταση, όσον αφορά την εμπορική πολιτική έναντι των τρίτων χωρών, δεν δαίνει πέρα από ό,τι μπορούν να επιτύχουν τα κράτη μέλη δυνάμει διεθνών συμφωνιών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη. Με άλλους λόγους, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να παρέχεται με συστάσεις της Ανωτάτης Αρχής η δυνατότητα παρεκκλίσεων από τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η συνθήκη.

Η υπό εξέταση περίπτωση εμπίπτει στην περίπτωση 3. Από την κατάσταση που περιγράφεται στις συστάσεις (τα πραγματικά περιστατικά κατά το χρόνο εκδόσεως των συστάσεων δεν αμφισβητούνται) προκύπτει σαφώς ότι στο έδαφος ενός ή περισσότερων κρατών μελών εισήχθη άνθρακας «σε ποσότητες σχετικές αυξημένες και υπό όρους τέτοιους, ώστε οι εισαγωγές αυτές να επιφέρουν ή να απειλούν να επιφέρουν σοβαρή ζημία στην παραγωγή, εντός της κοινής αγοράς, ομοίων ή ευθέως ανταγωνιστικών προϊόντων».

Η τελευταία παράγραφος του άρθρου 74 ορίζει σαφώς ότι ποσοτικοί περιορισμοί μπορούν να επιβάλλονται μόνον υπό τους όρους του άρθρου 58 (εν προκειμένω παράγραφος 1). Έχω τη γνώμη ότι αν μπορούν να επιβάλλονται ποσοτικοί περιορισμοί, τότε επιτρέπονται επίσης και άλλοι περιορισμοί όπως η επιβολή δασμών επί των εισαγωγών που υπερβαίνουν ορισμένη ποσότητα.

Αν ευσταθεί αυτή η ερμηνεία του δεύτερου τμήματος της πρώτης παραγράφου του άρθρου 74, τότε, κατά την άποψή μου, οι συστάσεις του 1959 και του 1962 θεσπίστηκαν εγκύρως για τα έτη στα οποία αναφέρονται, όσον αφορά τις εισαγωγές άνθρακα από τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένου και του άνθρακα που είχε ήδη νόμιμα εισαχθεί και τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους. Οι εν λόγω συστάσεις, ανεξάρτητα του αν συμβιβάζονται ή όχι από άλλη άποψη προς το άρθρο 4, στοιχείο α, της συνθήκης, μπορούσαν να αποτελέσουν κατά τα έτη αυτά τη νομική βάση εθνικών μέτρων, διότι θεσπίστηκαν δυνάμει διατάξεων παρεκκλίσεως προβλεπομένων για επείγουσες περιπτώσεις.

Από τα ανωτέρω δεν προκύπτει αυτόματα ότι οι συστάσεις εξακολουθούσαν να ισχύουν κατά το 1977 και ότι δικαιολο-

γούσαν τότε την επιβολή δασμών. Οι εξαιρετικές διατάξεις ή τα μέτρα διασφάλισης πρέπει να περιορίζονται στο αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του νόμιμου επιδιωκόμενου στόχου και είναι έγκυρα μόνον αν η διάρκεια της ισχύος τους περιορίζεται στο χρονικό διάστημα κατά το οποίο συντρέχουν οι συνθήκες που δικαιολογούν την ύπαρξή τους. Μπορεί να επιτρέπεται η λήψη προσωρινών μέτρων για ορισμένο χρονικό διάστημα αν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις που δικαιολογούν τη λήψη τους θα εξακολουθήσουν να συντρέχουν κατά το χρονικό αυτό διάστημα, η ισχύς όμως των μέτρων πρέπει να περιορίζεται στην περίοδο αυτή (βλ. παράδειγματος χάρη υπόθεση 337/82, *St. Nikolaus Brenner* κατά *Hauptzollamt Krefeld*, απόφαση της 21. 2. 1984, σκέψη 15). Η ισχύς των μέτρων δεν μπορεί να παραταθεί αυτόματα χωρίς να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν κατά το χρόνο λήξεως της ισχύος τους, σύμφωνα δε με το άρθρο 15 της συνθήκης ΕΚΑΧ, η παράταση πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

Στις συστάσεις του 1959 και του 1962 εκτίθενται οι συνθήκες που δικαιολογούσαν τότε την έκδοσή της, στην δε σύσταση του 1962 αναφέρεται ρητά ότι δεν έπρεπε να αναμένεται δελτίωση της καταστάσεως κατά το 1963. Η σύσταση του 1959 επέτρεπε την προσωρινή επιβολή δασμών επί των εισαγωγών που υπερβαίνουν την καθορισθείσα ποσόστωση. Η ελάχιστη ποσόστωση καθοριζόταν και στις δύο συστάσεις για ορισμένο έτος. Αν αφεθούν κατά μέρος οι ειδικές διατάξεις (πράγμα που κατά την άποψή μου είναι αδύνατο δεδομένου ότι το άρθρο Α πρέπει να θεωρηθεί ως ενιαίο σύνολο), μένουν απλώς οι εισαγωγικές φράσεις του άρθρου Α της συστάσεως του 1959 που προβλέπουν μια ελεύθερη δασμών ποσόστωση χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, δεν υπάρχει δε καμία δυνατότητα προσδιορισμού της δάσει του κοινοτικού δικαίου. Μετά το 1963, δεν καθορίστηκε συνεπώς καμία ποσόστωση από την Ανωτάτη Αρχή.

Τέτοια ποσόστωση και το μέγιστο ύψος των δασμών ήταν δυνατό να καθορίζονται εγκύρως μόνο από την Ανωτάτη Αρχή, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών που επικρατούσαν εκάστοτε. Δεν ευσταθεί το επιχείρημα της Επιτροπής ότι δεν ήταν αναγκαίο να προβεί η Ανωτάτη Αρχή στον καθορισμό ορίου διότι αυτό καθοριζόταν από τη γερμανική νομοθεσία, δεδομένου ότι η νομοθεσία αυτή μπορούσε να προβεί σε τέτοιο καθορισμό μόνο στα πλαίσια των συστάσεων που ισχύαν το αργότερο μέχρι το 1963.

Είμαι συνεπώς της γνώμης ότι, σύμφωνα με την ορθή ερμηνεία τους, οι εν λόγω συστάσεις έπαιψαν να ισχύουν κατά το τέλος του 1963 και δεν μπορούσαν εγκύρως να επιτρέψουν τη λήψη εθνικών μέτρων για τα έτη 1977 και 1978.

Αν οι συστάσεις μπορούσαν να εκδοθούν όχι βάσει της δεύτερης, αλλά μόνο βάσει της πρώτης δυνατότητας της πρώτης παραγράφου του άρθρου 74, ανακύπτουν ευρύτερα ζητήματα και από ορισμένη άποψη όμοια με εκείνα που θίγονται στις εκτενείς παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου όσον αφορά τη δυνατότητα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας να λάβει τα εθνικά μέτρα που έλαβε, ανεξάρτητα του αν ήταν εξουσιοδοτημένη ή όχι από την Επιτροπή.

Το τελευταίο αυτό ζήτημα δεν θίγεται άμεσα στη διάταξη παραπομπής· και αυτό είναι κάπως περίεργο, δεδομένου ότι από όσα εκτέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου συνάγεται μάλλον ότι τόσο η Ανωτάτη Αρχή όσο και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας θεωρούσαν το 1959 και το 1962 ότι δασμοί μπορούσαν να

επιδληθούν μόνο κατόπιν εξουσιοδότησεως με σύσταση της Ανωτάτης Αρχής. Θεωρώ παρά ταύτα αναγκαίο να εξετάσω το ζήτημα αυτό στις προτάσεις μου.

Το πρόβλημα ανάγεται στη σχέση μεταξύ του άρθρου 4 και του κεφαλαίου Χ περί εμπορικής πολιτικής καθώς και στο ζήτημα αν εμπορεύματα καταγωγής τρίτης χώρας, που εισήχθησαν και τέθηκαν σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους και κατόπιν εξήχθησαν σε άλλο κράτος μέλος, εξομοιώνονται με εμπορεύματα κοινοτικής καταγωγής από την άποψη των διατάξεων της συνθήκης ΕΚΑΧ. Πολλά επιχειρήματα προβλήθηκαν όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των συνθηκών ΕΟΚ και ΕΚΑΧ και σχετικά με το πρόβλημα αν η Κοινότητα 'Ανθρακα και Χάλυβα αποτελεί ζώνη ελεύθερου εμπορίου, τελωνειακή ένωση ή κάτι τρίτο. Υποστηρίχθηκε ότι δεν μπορεί να υπάρχει καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων καταγωγής τρίτων χωρών ελλείψει κοινού δασμολογίου και κοινής εμπορικής πολιτικής, δεδομένου ότι με τη συνθήκη ΕΚΑΧ δεν συνιστάται ούτε το ένα ούτε το άλλο.

Αν και η συνθήκη ΕΚΑΧ στερείται πολλών διατάξεων της συνθήκης ΕΟΚ (όπως τα άρθρα 9 και 10) και παρά το ότι δεν συνιστά τελωνειακή ένωση κατά την έννοια του άρθρου XXV (8) (α) της GATT και φαίνεται ότι την κατατάσσουν σε χωριστή κατηγορία. Η συνθήκη αυτή δεν αφορά «κατ' ουσία το σύνολο του εμπορίου» μεταξύ των κρατών μελών και ιδρύει μία «Κοινότητα στηριζόμενη σε μια κοινή αγορά, σε κοινούς στόχους και σε κοινά όργανα» (βλ. υπόθεση 15/81, *Gaston Schul*, Συλλογή 1982, σ. 1409, ιδίως σ. 1431 όσον αφορά την έννοια της κοινής αγοράς στη συνθήκη ΕΟΚ). Δεν θεωρώ πάντως αναγκαία την επίλυση του ζητήματος αυτού

και, κατά την άποψή μου, είναι εν πάση περιπτώσει εσφαλμένο να τεθεί ως σημείο εκκινήσεως — όπως φαίνεται ότι συμβαίνει μερικές φορές με τα επιχειρήματα του εκπροσώπου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας — η *arriori* ιδέα ότι η Κοινότητα 'Ανθρακα και Χάλυβα πρέπει να αποτελεί είτε ζώνη ελεύθερου εμπορίου είτε τελωνειακή ένωση.

Σημείο εκκινήσεως αποτελεί μάλλον το άρθρο 4, στοιχείο α, κατά το οποίο θεωρούνται ότι δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και κατά συνέπεια καταργούνται και απαγορεύονται οι εισαγωγικοί δασμοί και οι ποσοτικοί περιορισμοί της κυκλοφορίας των προϊόντων. Η διάταξη δεν περιλαμβάνει καμία ρητή αναφορά στα εμπορεύματα καταγωγής τρίτων χωρών που έχουν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους. Με την απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 9 και 12/60, *Vloeberghs* κατά *Ανωτάτης Αρχής*, ECR 1961, σ. 197, ιδίως σ. 216 και 217, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που διατυπώνεται στο άρθρο 4, στοιχείο α, ισχύει επίσης για τα εμπορεύματα καταγωγής τρίτων χωρών, τα οποία εισήχθησαν σε κράτος μέλος και πρόκειται να εξαχθούν από το κράτος αυτό σε άλλο κράτος μέλος. Η αρχή αυτή δεν θεσπίστηκε εντούτοις για την προστασία των παραγωγών των τρίτων χωρών, αλλά «για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο, με την παρεμβολή εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εν λόγω προϊόντων, να περιοριστεί ή να επηρεαστεί δυσμενώς η ίδια η ελεύθερη κυκλοφορία των κοινοτικών προϊόντων».

Τα άρθρα 71 και 75 της συνθήκης προβλέπουν ένα ορισμένο βαθμό ενδοκοινοτικού συντονισμού μεταξύ Ανωτάτης Αρχής και κρατών μελών καθώς και των κρατών μελών μεταξύ τους, και, όπως είδαμε, παρέχουν ορισμένες εξουσίες στην Ανωτάτη Αρχή.

Προβλέπεται ρητά ότι η αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των κρατών μελών στον τομέα της εμπορικής πολιτικής δεν θίγεται από την εφαρμογή της συνθήκης, «εκτός αν αυτή ορίζει άλλως» (άρθρο 71).

Δεδομένου ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας ισχύει για τα προϊόντα καταγωγής τρίτης χώρας που εισήχθησαν και τέθηκαν νόμιμα σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους, υπάρχει διάταξη που επιτρέπει στα κράτη μέλη να περιορίζουν αυτή την ελεύθερη κυκλοφορία;

Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 71 ορίζει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να παρέχουν αμοιβαίως την αναγκαία συνδρομή για την εφαρμογή των μέτρων που η Ανωτάτη Αρχή αναγνωρίζει ως σύμφωνα προς τη συνθήκη, η δε Ανωτάτη Αρχή έχει την εξουσία να προτείνει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη τις μεθόδους με τις οποίες μπορεί να εξασφαλιστεί αυτή η αμοιβαία συνδρομή.

Αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζεται, δεν νομίζω ότι η διάταξη αυτή αποτελεί εξουσιοδοτικό έρεισμα ώστε ένα κράτος μέλος να αντιμετωπίζει προβλήματα όπως αυτά που ανακύπτουν εν προκειμένω παρεκκλίνοντας από τις λοιπές υποχρεώσεις που επιβάλλει η συνθήκη. Αντίθετα, η συνδρομή που μπορεί να ζητείται από τα άλλα κράτη μέλη (και όχι να εξασφαλίζεται μονομερώς, όπως προβλέπει το άρθρο Α της συστάσεως) είναι μόνο αυτή που η Ανωτάτη Αρχή αναγνωρίζει ως σύμφωνη προς τη συνθήκη. Το άρθρο αυτό δεν αποτελεί συνελώς, όπως υποστηρίχθηκε, ρήτρα παρεκκλίσεως που καλύπτει, τον ίδιο τομέα με εκείνον του άρθρου 74, περίπτωση 3, ιδίως διότι δεν προβλέπει τους περιορισμούς οι οποίοι περιλαμβάνονται στο άρθρο 74, περίπτωση 3.

Επιπλέον, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, το άρθρο 71, τρίτη παράγραφος, δεν θα ήταν

αναγκαίο αν τα κράτη μέλη μπορούσαν, κατά παραβίαση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, να λαμβάνουν μονομερώς μέτρα σχετικά με την κυκλοφορία εμπορευμάτων καταγωγής τρίτων χωρών που τελούν σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Κοινότητας.

Δεν νομίζω ότι κάποιο χρήσιμο στοιχείο μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 72, που παρέχει την εξουσία στο Συμβούλιο να καθορίζει κατώτατους και ανώτατους συντελεστές όσον αφορά τους δασμούς επί του άνθρακα και του χάλυβα «έναντι των τρίτων χωρών» και αφήνει στις κυβερνήσεις τη φροντίδα να καθορίζουν τους δασμούς τους εντός των ορίων αυτών, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Ανωτάτης Αρχής. Το άρθρο αυτό αναφέρεται στα εμπορεύματα που εισάγονται για πρώτη φορά από τρίτη χώρα στην Κοινότητα.

Σύμφωνα με το άρθρο 73, η διαχείριση των αδειών εισαγωγής ανήκει στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου δρσκειται το σημείο προορισμού των εισαγωγών, υποκείμενη στον έλεγχο της Επιτροπής που ασκείται μέσω συστάσεων.

Υπό την επιφύλαξη της αποφάσεως του Δικαστηρίου, θα κατέλγα στο ίδιο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο γενικός εισαγγελέας Roemer στην υπόθεση *Voelberghs*, ότι δηλαδή κράτος μέλος προορισμού κατά την έννοια του άρθρου 73 είναι το κράτος στο οποίο αποστέλλονται για πρώτη φορά τα εμπορεύματα και στο οποίο εκτελωνίζονται και τίθενται νόμιμα σε ελεύθερη κυκλοφορία. Πρόκειται για γεγονός που μπορεί να διαπιστωθεί κατά τρόπο αντικειμενικό και σαφή, ενώ, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας Roemer, το κριτήριο του «τελικού προορισμού» μπορεί να είναι αδύνατο να εφαρμοστεί με δεδαιότητα. Θα αναφέρω ένα μόνο παράδειγμα: οι έμπορος τρίτης χώρας που πωλεί εμπορεύματα σε άλλο έμπορο κράτους μέλους μπορεί να αγνοεί ότι ο

αγοραστής του συμφώνησε ήδη να τα εναλλάξει σε άλλο κράτος μέλος.

Το Δικαστήριο έκρινε εντούτοις ότι τον εν λόγω άνθρωπο είχε εισαγάγει από τις Ηνωμένες Πολιτείες μια εταιρεία της Αμβέρσας, με σκοπό να τον μεταπωλήσει στη Γαλλία. Ο άνθρωπος εισήχθη στο Βέλγιο «χωρίς οποιαδήποτε δυσκολία ή επιβαρύνσεις», υπέστη ορισμένη επεξεργασία και έπειτα απεστάλη στη Γαλλία. Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν οι γαλλικές αρχές αρνήθηκαν τη χορήγηση αδειών εισαγωγής, ο δέσλος εισαγωγέας άσκησε κατά της Ανωτάτης Αρχής αγωγή αποζημιώσεως, διότι αυτή, μη εφαρμόζοντας τη διαδικασία του άρθρου 88 της συνθήκης, παρέλειψε να διασφαλίσει την τήρηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Η αγωγή απορρίφθηκε διότι το Δικαστήριο έκρινε ότι η ενάγουσα δεν είχε ποτέ την πρόθεση να εισαγάγει τον άνθρωπο στο Βέλγιο ή αλλού στην Κοινότητα, εκτός από τη Γαλλία. Κατά συνέπεια, επειδή επρόκειτο στην πραγματικότητα για «απόπειρα άμεσης εισαγωγής στη Γαλλία, κατά την οποία πραγματοποιήθηκε μόνο κατ' επιφασή εισαγωγή στο Βέλγιο», η Γαλλία έπρεπε να θεωρηθεί ως η χώρα προορισμού και είχε το δικαίωμα να μην επιτρέψει την εισαγωγή του ανθρώπου.

Αν, δάσει της αποφάσεως αυτής, η χώρα τελικού προορισμού έχει πάντοτε το δικαίωμα, σύμφωνα με το άρθρο 73, να περιορίζει την εισαγωγή προϊόντων καταγωγής τρίτων χωρών, έστω και αν τα προϊόντα αυτά εισήχθησαν και τέθηκαν νόμιμα σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους, τότε το εν λόγω άρθρο αποτελεί εξαίρεση από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας.

Κατά την άποψή μου, πρέπει μάλλον να θεωρηθεί ότι το Δικαστήριο δεν διατύπωσε τόσο απόλυτη αρχή, αλλά ότι αποφάνθηκε επί των συγκεκριμένων περιστατικών μιας υποθέσεως κατά την οποία ζητούνταν αποζημίωση λόγω παραλείψεως οφειλόμενης ενέργειας. Η Γαλλία αποτελούσε τη χώρα πραγματικού προορισμού μάλλον παρά τη χώρα τελικού προορισμού. Η καθιέρωση απόλυτου κανόνα, κατά τον οποίο η χώρα τελικού προορισμού μπορεί πάντοτε να ελέγχει την εισαγωγή προϊόντων καταγωγής τρίτων χωρών που θα θεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους από το οποίο πρόκειται να εξαχθούν, θα υπονόμει την ίδια την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας την οποία δέχτηκε το Δικαστήριο και θα περιόριζε επίσης, κατά την άποψή μου, την αποτελεσματικότητα του άρθρου 86, δεύτερη παράγραφος, της συνθήκης ΕΚΑΧ, κατά το οποίο τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να απέχουν από κάθε μέτρο ασυμμόρφου με την ύπαρξη της κοινής αγοράς, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 4. Αυτό θα προκαλούσε επίσης τις πρακτικές δυσκολίες στις οποίες αναφέρθηκε ο γενικός εισαγγελέας Roemer.

Είμαι συνεπώς της γνώμης ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 73 εξουσία ελέγχου παρέχεται στο κράτος μέλος στο οποίο τίθενται για πρώτη φορά σε ελεύθερη κυκλοφορία, κατά την εισαγωγή τους στην Κοινότητα, τα προϊόντα καταγωγής τρίτων χωρών. Υπό την έννοια αυτή, το κατά πόσο τα εν λόγω προϊόντα τελούν για πρώτη φορά σε ελεύθερη κυκλοφορία δεν εξαρτάται, κατά την άποψή μου, από ορισμό στον οποίο προβαίνει κάθε κράτος μέλος, όπως υποστήριξε ο γενικός εισαγγελέας Roemer, αλλά από κοινοτικό ορισμό σύμφωνα με το άρθρο 10 της συνθήκης ΕΟΚ, που πρέπει να εφαρμόζεται επί των πραγματικών περιστατικών τα οποία διαπιστώνουν οι αρχές του κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, προϊόντα που τελούν εντός κράτους μέλους απλώς υπό διαμετακόμιση ή υπό ειδικό τελωνειακό καθεστώς, όπως η αποθήκευση

υπό τελωνειακό έλεγχο, δεν δρίσκονται στη χώρα προορισμού τους.

Αν αντίθετα τα εμπορεύματα τελούν κανονικά σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους, δεν υπόκεινται έπειτα σε περαιτέρω έλεγχο διενεργούμενο από άλλο κράτος μέλος κατ' εφαρμογή του άρθρου 73. Σύμφωνα με το άρθρο 4, περίπτωση α, πρέπει να υφίστανται την ίδια μεταχείριση με τα προϊόντα κοινοτικής καταγωγής και απολαύουν της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας, της οποίας η εφαρμογή δεν αποκλείεται απλώς και μόνο για το λόγο ότι τα εμπορεύματα μεταπωλήθηκαν.

Νομίζω ότι το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο προς το άρθρο 74, περίπτωση 3, που αναφέρεται σε προϊόντα «εισαγόμενα» στο έδαφος κράτους μέλους. Αυτό το κράτος μέλος είναι κατά την άποψή μου η χώρα στην οποία τα προϊόντα τίθενται για πρώτη φορά σε ελεύθερη κυκλοφορία και πρέπει κανονικά να συμπίπτει με το κράτος μέλος προορισμού κατά την έννοια του άρθρου 73. Το συμπέρασμα αυτό είναι επίσης σύμφωνο προς το άρθρο 15, έκτη παράγραφος, της συμβάσεως περί των μεταδατικών διατάξεων, η οποία αποτελεί συστατικό μέρος της συνθήκης ΕΚΑΧ (άρθρο 84). Όπως αναφέρει ο γενικός εισαγγελέας Roemer:

«Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει κατ' ανάγκη το συμπέρασμα ότι σύμφωνα με την συνθήκη, η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Κοινότητας ισχύει για τα εμπορεύματα που εισάγονται κανονικά από τρίτες χώρες. Αν τα κράτη μέλη ήταν ελεύθερα να κλείσουν τα εσωτερικά τους σύνορα στα εμπορεύματα αυτά, να διατηρήσουν δηλαδή σε ισχύ τα μέτρα που απαγορεύονται κατά το άρθρο 4, περίπτωση α, τότε οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 15 θα ήταν περιττές. Ιδίως, η αναφερόμενη στην έκτη παράγραφο άδεια της Ανωτάτης Αρχής έχει έννοια μόνον αν γίνει δεκτή η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας, διότι χορήγηση αδείας σημαίνει ότι επιτρέπεται ένα μέτρο που καθεαυτό απαγορεύεται.»

Αυτή η γενική αρχή ισχύει επίσης για τον άνθρακα, όπως και για το χάλυδα.

Εν πάση περιπτώσει, δεν είμαι της γνώμης ότι το άρθρο 73 εφαρμόζεται κατ' αναλογία σε εμπορεύματα καταγωγής τρίτων χωρών που εισάγονται στην Κοινότητα, όπως υποστηρίζει ο εκπρόσωπος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Κατά συνέπεια, όπως δέχτηκε η ίδια η Ανωτάτη Αρχή με το έγγραφο της 28ης Μαΐου 1955 που παρατίθεται στην απόφαση *Vloeberghs*, σ. 15 και 16, η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της Κοινότητας ισχύει επίσης «για τα προϊόντα άνθρακα και χάλυδα τρίτων χωρών, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι τα προϊόντα αυτά εισήχθησαν κανονικά σε οποιαδήποτε χώρα της Κοινότητας».

Είμαι συνεπώς της γνώμης ότι το άρθρο 4, περίπτωση α, δεν πρέπει να ερμηνευθεί στενά, περιοριζόμενο στα εμπορεύματα κοινοτικής καταγωγής, όπως υποστηρίζει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, και το περιεχόμενό του δεν θίγεται από το άρθρο 73, η δε αρχή που απορρέει από το άρθρο 4, περίπτωση α, δεν εκτοπίζεται από τα μέτρα που μπορεί αυτόνομα να λάβει κράτος μέλος δυνάμει των άρθρων 71, τρίτη παράγραφος, ή 74, περίπτωση 3. Τα άρθρα 71, τρίτη παράγραφος, και 74, περίπτωση 3, θα ήταν εν πάση περιπτώσει περιττές διατάξεις αν η Κοινότητα αποτελούσε απλώς ζώνη ελευθέρου εμπορίου.

Αν αντίθετα γίνει δεκτό ότι η εκδοθείσα στην υπόθεση *Vloeberghs* απόφαση εισάγει εξαίρεση που δίνει πέρα από ό,τι εξέθεσα ανωτέρω, νομίζω ότι το Δικαστήριο έχει την ευχέρεια, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα που ανακύπτουν εν προκειμένω, να επανεξετάσει την απόφασή του υπό το φως των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Roemer.

Από τα ανωτέρω προκύπτει επίσης ότι αν οι συστάσεις μπορούσαν να εκδοθούν μόνο δυνάμει του πρώτου τμήματος της πρώτης φράσεως του άρθρου 74, δεν ήταν δυνατό να είναι έγκυρες εφόσον επέτρεπαν στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας την επιβολή δασμών επί άνθρακα που είχε

ήδη νόμιμα εισαχθεί και τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους. Τέτοιο μέτρο, λαμβανόμενο κατά παράβιαση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας που διατυπώνεται στο άρθρο 4, περίπτωση α, δεν θα αποτελούσε μέτρο «σύμφωνο προς την παρούσα συνθήκη».

Βάσει των λόγων που εξέθεσα αρχικά στις παρούσες προτάσεις, θεωρώ πάντως ότι στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

Οι συστάσεις της Ανωτάτης Αρχής της 28ης Ιανουαρίου 1959 και της 30ής Οκτωβρίου 1962 δεν ήταν έγκυρες για τη μεταγενέστερη του τέλους του 1963 χρονική περίοδο και δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη λήψη εθνικών μέτρων περί επιβολής διαφορικού δασμού επί των εισαγωγών άνθρακα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά το 1977 και το 1978, ενώ ο άνθρακας αυτός, καταγωγής τρίτης χώρας, τελούσε ήδη σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους.

Η απόφαση επί των δικαστικών εξόδων της εταιρείας Mabanaft πρέπει να ληφθεί στα πλαίσια της διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Δεν συντρέχει λόγος να ληφθεί απόφαση επί των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.